

KREŠTĀN

POLITICKĚ A SPOLOČENSKĚ KATOLICKĚ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník :
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
I. ker. Döbrentey-úlica 18.

sem sa majú posilať predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.

A g l i a r d i .

Naším čitateľom už dost známo, lebo v predošlých číslach našich novin sme viac krát pojednávali o ňom. Včul zas sme prinútení o ňom písať. Svätý otec rímský pápež v mnohých, zvláštne v katolíckych alebo aspoň v kresťanských krajinách z ohľadu záujmov cirkve vydržiava veľkých poslancov, ktorí majú za povinnosť predovšetkým osobu svätého Otca, a potom vôbec cirkve a katolíkov zastupovať. Prítomne takýmto veľkým pápežským poslancom vo Viedni u nášho kráľa je cesareiský arcibiskup Anton Agliardi. Keď b. Bánffy stal sa naším ministerským predsedom a pri jednej príležitosti bol vo Viedni, medzi inými navštívil i pápež-



Anton Agliardi pápežský poslanec vo Viedni.

ského veľkého vyslanca, arcibiskupa Agliardiho. Obidva štátni muži vzájomne vyjadrili si zdvorilosti. Jeho Excellencia p. Agliardi vyslovil sa, že už od dávna zamýšľa Uhorsko navštíviť a bezprostredne poznať i krajinu i ľudí a tak si známosť nadobudnúť o našich pomeroch. Na to Bánffy vyslovil sa, že ho bude tešiť, keď pápežov vyslanec príde k nám; k čomu ho ešte povzbudzoval, osmeľoval náš ministerský predseda; ani len slovíčkom nepodotknul, že by snáď včulajšie časy takejto návštevy neboly príhodné, alebo priaznivé. Nuncius Agliardi potom nezadlho v minulý veľkonočný pondelok v skutku prišiel do Ostryhomu Jeho Eminenciu nášho arcibiskupa kardi-

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

nála a krajinského primáša navštíviť. Odtiaľ prišiel i do Budapešte, a pár dní sa tu zdržoval, pri ktorej príležitosti navštívil i ministerského predsedu baróna Bánffyho a kultusministra Wlaššiča. Z Budapešte išiel do Veľkého-Varadína na návštevu tamejšieho biskupa a kardinála Vavrince Schlaucha. Všade, v Ostryhome, v Budapešti a vo Veľkom-Varadíne prijali nunciusa, pápežského to veľkého poslanca slávnostne s príslušnou úctou, lebo v jeho osobe usilovali sa úctu preukázať samému svätému otcovi. Prišli k nemu cirkevní mužovia, biskupi, kňazi, reholníci; svetskí výborní mužovia, rozličné deputácie; držali k nemu reči, na ktoré on zas slušne a mudro odpovedal; v hlavnom meste uhorskí katolícki veľmoži prišli k nemu na poklonu, poprosili ho k sebe na hostinu; ponavštivoval rozličné katolícke ústavy, a vôbec tak sa držal, jako sa sluší na jedného arcibiskupa a pápežského veľkého poslanca. Nikto, kto nestranné a nepredpojate pozoroval jeho sa zdržovanie u nás, nemôhol sa nad ničím zastaviť, čo by i ten najmenší stienok jakéhokoľvek podozrievania bolo môhlo povzbudiť.

Lež čo že, či sa na darmo zmôhli u nás slobodomurári, kalvíni a židia? Tieto vrstvy ľudí, už hneď, jak sa dostavil pápežov nuncijs k nám, podozrivým okom ho sprádzaly, už len i preto, veď je katolícky kňaz a k tomu ešte veľký poslanec svätého otca; z počiatku ešte akosi dusili v sebe na silu svoju zúrivú nenávisť, ktorú chovajú naproti všetkému, čo je katolícke. Za krátky čas ozvala sa táto nenávisť v slobodomyselných, murárskych a židovských novinách, ktoré začaly pápežovmu veľkému poslancovi na oči vyhadzovať, že sa mieša do vnútorných záležitostí Uhorska, takýmto zámyslom zahalily svoju hlúpu zlosť a nenávisť, na stranu odhodivše všetku pohostinnú slušnosť, patrne dokázaly, že nás málokedy veľkí diplomati navštevujú; ponevác slobodomyselné žurnale neboly ani v stave slušne posúdiť kroky nuncijsove, lež v každom jeho kroku nečo podozrivého hladaly.

Ver inším okom boly by posudzovaly slobodomyselné a židovské noviny, keď by miesto nuncijsa niejaký veľký majster bol prišiel k nám z Parízu jakožto vyslanec veľkej parížskej slobodomurárskej lože alebo niejaký zázračný rabbín z Kolomey z Polska, a keď by tu reči bol držal, to by chvály a obdivu bolo bývalo! Ale pápežský vyslanec, aj to je už celkom inše! Práve na tento čas padá i tá schôdzka, ktorú kalvíni Stolnombelohrade vydržovali; kalvíni totiž v tom, že pápežský nuncijs prišiel do našej vlasti, chceli vidieť jakúsi okázalosť (demonštráciu) zo stránky katolíkov,

a preto hneď so usilovali dať tromf katolíkom; známe, ako sa ten hlavný vodca kalvínov Koloman Tisa pri tejto príležitosti vyonačil v prítomnosti svojích hlavných pomocníkov Karola Eötvöša a Jula Horvátha; vyhrážal sa, že bude krv tiecť, totižto katolícka, dokazoval že pravda je na strane kalvínskej a preto že kalvínska „pravda“ pošliape a rozmaždi „tých červíkov“ katolíkov.

Už sa bol minul jeden týždeň, čo sa Jeho Excellencia pán Agliardi bol od nás vrátil do Viedne, na svoje riadne miesto. Za ten čas však porád to vrtelo v hlave našej vláde od všeliakých nečistých živlov k tomu ešte popudzovanej, porád lámala si hlavu nad tým, ako by svoju nevôľu proti nuncijsovi na javo mohla dať, konečne vynašla spôsob. V zasadnutí ablegátov 1-ho mája dal sa pán Bánffy, náš múdry ministerský predseda interpelovať na otázku ťahať skrze Ludvika Terényiho, chýrečného to mameluka stranivá návštevy pápežského nuncijsa, lebo, že vraj, tak hovorí Ludvik Terényi, návšteva Agliardiho taký dojem po krajine vzbudila, že nuncijs politické pohyby v našej vlasti zamýšľal svojou radou opatriť, ím smer dať, ích schváliť a udobriť; následovne že nuncijs prestúpil hranice svojho účinkovania, lebo že vraj čas, v ktorom nuncijs po našej vlasti cestoval, jeho návšteve nebol ani najmenej primeraný, a preto, že jeho návšteva po celej krajine tú najväčšiu nespokojnosť zapríčinila. Všetko toto do povahy vezmúc Ludvik Terényi osmeľuje sa následovne otázky vláde predložiť:

Či vláda urobila, alebo či je náchylná urobiť zodpovedné kroky na to, aby sa táto nespokojnosť utišila (Veľký krik na lavici a na striedku) a jestli by boly nedorozumenia, aby sa rozptylily, alebo aspoň, aby sa na budúco nemohly opakovať. (Schválenie na pravej strane.)

Bánffy na túto interpelláciu hneď vstanúc odpovedal; čo každému napadlo tým viac, ponevác Bánffy na interpelláciu grófa Apponyiho stranivá dvorníctva uhorského kráľa len jednou chvílkou pred Ludvikom Terényim mu predloženú ani sa nepohnul. Z toho bolo vidno, že Bánffy na interpelláciu Terényiho bol prichystaný a odpoveď na ňu už mal vo vaku napísanú. Odpovedal ale takto: že veru pravdu ma Terényi, lebo že ver i jemu totiž Bánffymu sa tak zdá, že nuncijs v rečách povedaných rozličným osobám pri svojej návšteve tak sa zdá, že prestúpil hranice kruhu svojej činnosti, a že preto s porozumením celého ministerstva cestou diplomatickou už kroky porobil proti nuncijsovi v Ríme u svätého otca, a to tým viac, lebo že toho istého náhľadu je i gróf

Kálnoky, minister to zovnútorých záležitostí.

Ovšem, že takýto výrok ministerského predsedu neslýchanú senzáciu spôsobil nielen v snemovni, ale všade po celom svete, zvláštne ale vo Viedni; lebo to ešte nebolo očuf, aby nekdy jedon ministerský predseda proti nejakému veľkému poslancovi takýmto nápadným spôsobom bol vystúpil, a zvláštne to mu na zlu stránku vykladal, k čomu ho sam bol osmeľoval.

Z odpovede Bánffyho tedy jasne vysvitá, že celé ministerstvo hladalo príčinu, aby sa mohlo postaviť proti Agliardimu, doňho zapref, že sa o tomto ministri už i poradili, a odpoveď na onú interpelláciu už na písme Bánffymu do ruky dali, ba že i mienku grófa Kálnokého, ministra zovnútorých záležitostí už vedeli, ktorý že tiež tak zmýšľal, že nuncius prestúpil hranice okresu svojej činnosti.

Za tento hrdinský skutok celá slobodomyselná strana Bánffyho pochválila, a mnohí mu blahopriali, lebo že vraj zachránil slobodu, neodvislosť a práva Uhorska, ktoré od nikoho neboly rušené.

Sotva, že sa však dostal chýr o tomto príbehu do Viedne, už ešte ten istý večer gróf Kálnoky, minister zovnútorých záležitostí v svojich časopisoch dal výroky Bánffyho vyvrátiť, neschvaľujúc jeho trochu surové zakročenie proti nunciusovi. Kálnoky sa vyslovil, že Bánffy ho zle musel rozumeť, a že v diplomatických záležitostiach je nesbechlý a preto že by sa do takých vecí ani nemal miešať. Jasnáhle sa dozvedel zas Bánffy o tom, že ako Kálnoky sa v novinách o ňom vyjadruje, ponáhlal sa do Viedne, aby dostal buďto zadostučinenie, buďto že ináč zadakuje s celým uhorským ministerstvom. Medzitým i Kálnoky chcel zadakovať zo svojho úradu, lež kráľ zadakovanie ani jedneho ministra neprijmúc naložil im, aby sa pokojne pokonali. Bánffy tedy už 6-ho mája, v zasadnutí zastupiteľov predniesol, čo vykonal vo Viedni, a jaké zadostučinenie obdržal. Nevykonal síce nič, ani žiadneho zadostučinenia nedostal, len to mu bolo dovoleno, aby poznámky, ktoré v tejto záležitosti Kálnoky a Bánffy medzi sebou si písali, mohol verejne prečítať. Z týchto poznámiek vysvitá tedy to, že Bánffy pýtal radu od Kálnokého, jakú odpoveď by mal dať, keď by ho v snemovni interpellovali stranivá nunciusovho cestovania po Uhorsku. Tedy Bánffy hovoril len o možnosti, a nie o skutku interpellácii, a Kálnoky mu tiež len podmienenčne dal na to odpoveď, ktorú už potom Bánffy

za hotový peniaz pokladajúc dal sa interpellovať.

Či je to neni čudné, že Bánffy už týždnom predtým vedel o tej interpellácii; čakal, že ho niektorý ablegát z ľavej strany bude interpellovať; ponevác ale ani ľavá strana v snemovni ani vôbec nikto v celej krajine návštevou nunciusovou nebol znepokojovaný, preto Bánffy, Tisa, kalvíni, a gróf Albin Csáky slobodnýmurár držali radu, ako nejakí čarodejníci, ako by tú vec môhli doniesť na povrch; nahovorili tedy Ludvika Terényiho a prednesli tú už známú komediu skrze ktorú chceli pohroziť sa pápežovi, päšť ukázať katolíkom, ľudovú stranu postrašiť. Komédiu započali síce dobre hrať, ale diváci rýchlo prišli k sebe od veľkého divu, prehliadli im cez sito, a sa uspokojili. Ponevác ale táto komedia ešte neni dohraná, sami komedianti sú v najväčšej nespokojnosti, lebo nemôžu predvidieť jaký vezme koniec.

My to ale už včul môžeme predpovedať: keď by i hneď včulajší komedianti zostúpili z dejišťa, z hola nič sa nezmení, lebo po nich prídu iní im vo všetkom podobní komedianti, a dotiaľ sa nič nezmení, pokým sa nezmení sústava, pokým slobodomyselná stránka bude smerodajnou v našej vlasti, takéto komedie sa budú porád opakovať; ktokoľvek je tedy úprimným vlastencom a zo srdca si žiada zdravšie pomery v krajine, viac úprimnosti v politike, viac spravodlnosti v sprave, pokoj medzi občanmi, ten sa musí o to starať, aby slobodomyselná strana čím skôr z divadla zmizla!!

Krivánsky.

POLITICKE CHYRY.

Volba vo zvolenskom okrese. Pavel Kiš súc vymenovaný za nadžupana, zvolenský okres sa uprázdnil; slobodomyselná vládna stránka postavila za kandidáta Michala Žilinského, štátneho to tajomníka, ktorý 4-ho mája vo Zvolene predniesol svoj program. Najprv ho pozdravil dr. Štefan Husszágh a potom Žilinsky asi za pol hodiny držal voličom reč, v ktorej sa za ablegáta odporúča. Dokazoval zvolenským voličom, že len politika vládnej strany spočíva na zdravom základe. Pochybujeme, že by mu katolícki voličia boli uverili; do očí voličom mnoho luhárstva pohovoril tak ku príkladu medzi iným i to povedal: že „jedine liberalismu môžeme sa poďakovať, že ešte máme náboženstvo, a že sme si zachovali našu reč.“ Či sa medzi zvolenskými voličiami nenašli, ktorí by sa boli pánu Žilinskému do očí smiali? Dálej pán Žilinsky dokazoval, že „liberalismus ta cieľ, aby v našej vlasti nikto netrpel pre svoje náboženstvo žiadnej újmy.“ Ba či to i sám pán Žilinsky uverí? Veď i jeho samého

liberálna vláda len preto tiskne napred, že je prote-
stant. My katolíci podľa zásad našej liberálnej vlády,
máme byť trpezliví, snášanliví, máme si všetko nechať
odobrať, máme inovercov nechať panovať nad sebou;
veď pre nás už je i to veľké vyznačenie, keď inover-
com môžeme poslúchať! Ďalej riekol, že »sme my
všetci rovnoprávni občania tejto vlasti; ovšem tak by
aj malo byť, ale od kedy započal Koloman Tisa pa-
novať, a pokým jeho duch bude v našej vláde máto-
žiť, od tých čias, a dotiaľ, my katolíci sme a budeme
len macošnými deťmi tejto krajiny. Za času panovania
Tisovho (a jeho duch i posávať panuje) všetky masné
úradu sa zaplňovali len samými inovercami; jaknáhle
kto nebol katolíkom to bolo už odporúčanie na ne-
jaký úrad, a tak je to až posávať, to len hlúpi kato-
líci nechcú nahliadnuť. Pán Žilinsky tak sa veľmi od-
porúčal za ablegáta, že sa i na kráľa odvolával, že
vraj civilný sobáš sam kráľ chce a si žiada. Jaké je to
velikánske luhárstvo! Potvrdenie cirkevno-politických
neznabožských zákonov liberálna stránka len rozlič-
nými figlami kráľovi vynútila! — Naša milá Detva sa
driečne zadržala; keď Michal Žilinsky štátny tajomník
so svojimi pomocníkmi tam dorazil, naši udatní det-
vani ani jeho reči nechceli poslúchať. „*Netreba! Preč
s ním: Pakuj sa odtiaľto? Idz do pekla! Nech žije
ľudová strana!*“ takto mu vykrikovali, že Žilinsky bol
prinútený prestať hovoriť a ďalej sa odobrať! Pri ná-
vrate ani sa neopovážil ísť cez Detvu. Zvláštne je to,
že sudy s vínom, pivom a pálenkou stály načapované,
rožky, žemle, koláče boly prihotovené, a hodní det-
vani sa ani nedotkli ničeho. Takíto ľudia sú privržen-
cami ľudovej strany. Výborne je to, detvanski občania!
Hore sa! musíme shodiť tú podlú bandu, ktorá v
Nitre po dva razi vaše práva šliapala, ktorá surovo
prenasleduje vašu cirkev a najnovšie i námestníka
Kristovho, nášho svätého otca tak citlivo urazila. Len
vytrvajte čestne pod zástavou ľudovej strany! Slovenský
ľud bol vždy píšny na detvanov a úfame, že i na
budúcnosť si ešte lepšie poistia túto slávu.

Chystá sa „Kancelparagraf!“ Našich čitateľov
sme už boli upozornili v 17. čísle »Kreštana« 28. ho
apríla, že sa chystá jeden zákon proti tým katolíckym
kňazom, ktorí sa opovážajú ešte sa pokladať za uhor-
ských slobodných občanov, a jako takí robia si ná-
roky pripojiť sa k jednej alebo druhej politickej stránke
a podľa toho i v živote účinkovať. Včul už vidzme
jako sa chystá, a jako znie ten kancelparagraf?

Ku zákonnému návrhu o posúdení ablegátských
volieb skrze kúriu včulajší minister vnútorných zále-
žitosti Dezider Percel, chýrny to pre svoj reverzál ešte
keď bol ablegátom odporúčal jedon prídavok, ktorý
takto znie:

Ku 3-tému §-u zákonného návrhu: Voľba je ne-
platná, a dôkaz toho môže sa prosiť cestou proseb-
nou: jestli ablegát

a) behom troch mesiacov pred voľbou na písme
alebo vo výtisku sa vyjadril tak, že môže mať vliv na
výsledok voľby, či sa už vyjadril na nejakej nábožen-
skej miestnosti, alebo na nejakom náboženskom shro-
maždení,

b) jestli z toho cieľu, aby jedon alebo viacej vo-
ličov naňho hlasovalo, alebo na istého kandidáta ne-
hlasovalo, alebo od voľby sa zdržovalo, slúb sa učinil,
že ten patričný bude účastný sviatosti, alebo sa mu
vyhráza cirkevnou pokutou;

c) jestli predmety náboženskej úcty, alebo také
predmety, ktoré sú narídené ku cirkevným obrádom,

v shromaždení voličov alebo vo volebnom prôvode sa
používaly;

Ten kňaz, alebo iná osoba na konanie nábožen-
ských obrádov uprávnená, ktorý v nejakom písme
alebo výtisku k veriacim, alebo v miestnosti na vy-
konávanie náboženských obrádov určenej, alebo v ná-
boženskom shromaždení, slovom učiní výraz, ktorý
cieľi vplívať na výsledok voľby;

alebo kto z toho úmyslu, aby jedon alebo viacej
voličov na istého kandidáta hlasovali, alebo nehlasovali,
alebo aby sa voľby zdržovali činí slúb na súčasťnenie
sviatosti, alebo sa vyhráza, že upotrebí cirkevný trest,
alebo že odpre sviatosti, alebo vyhráza trestom na
druhom svete;

alebo, kto predmety náboženskej úcty, alebo také
predmety, ktoré sú určené pre cirkevné obrády, na
shromaždení voličov, alebo vo volebnom prôvode upo-
trebí, alebo kto upotrebení takých predmetov jestli že
on má moc nad nimi, k tomuto cieľu dovolí; má sa
pokutovať žalárom až do jedneho roku a peňazitou
pokutou až do tisíc korún, jako tiež zbavením poli-
tických práv.

Nový 152/b odsek:

Kto predmety náboženskej úcty, alebo také pred-
mety, ktoré sú na konanie cirkevných obrádov určené,
v shromaždení voličov alebo vo volebnom prôvode
upotrebuje, jestli že v horespomenutom § určený pád
není, má sa trestať žalárom až do troch mesiacov a
vyzdvihnutím jeho politických práv.

O tomto chýrnom prídavku 3-ho mája chcel
výbor rokovať, ponevác ale minister Percel sa na za-
sadnutie nedostavil, rokovanie vystalo. Ejhľa, katolíci!
takýchto priateľov vy máte vo včulajšej vláde!

Krajinský snem.

V Budapešti 1-ho mája 1895.

V dnešnom zasadnutí zastupiteľov ministri už
boli na všetky interpellácie odpoveď dali, alebo ich
len vzali v známosť, keď naposledí podvihol sa Lud-
vik Terényi a vládu interpelloval v záležitosti pápež-
ského nunciusa. Protivná strana o tejto interpellácii
nie súc upovedomená, z väčšej čiastky bola sa už
rozišla. Slobodomyselnú stranu ešte zadržali. Keď Lud-
vik Terényi započal hovoriť, lavica mu vpadala do
reči a sa mu posmievala. Terényi sa pýtal vlády,
alebo vlastne vláda dala sa skrze Terényiho na otázku
ľahať, čo zamýšľa učiniť, aby cudzí vyslanci sa nemie-
šali do vnútorných záležitostí Uhorska. Bánffy hneď
vstal; celá snemovňa nedávala toľko pozor na slová
Bánffyho, jako radnej divila sa nad jeho opovážlivo-
stou, s ktorou sa chytil do veľkej politickej činnosti.
Bánffy námetky robil proti tomu zástoju, ktorý pápež-
žov nuncijs v poslednom čase v našej vlasti viedol a
začal rozoberať to, jaký právny kruh činnosti má pá-
pež v Uhorsku. Katolíci započali kričať a búchať.
Karol Pongrác zakričal: „Tu urážajú katolíkov, tu
katolík nemôže ostať,“ — a s tým vyšiel zo siene.
Vládna strana ale od radosti vykrikovala a tľapkala.

Zasadnutie veľmožov.

Dom veľmožov zkrátka odbavil zákonné návrhy
od nižšej snemovne zaslané, počtom desať. Dohady
nebolo by ani bývalo, keď by Ferdinand Zichy nebol
prehovoril pri znížení úrokovej miery, cieľiac na ni-
trijsku voľbu, žalujúc sa na nespravodlivosť, ktoré

verejnoprávne vrchnosti pachajú. I po druhé napadol politiku vlády a tu mu už prišli na pomoc Štefan Szapáry a Jozef Vécsey. Proti lavici vzajomne sa podporovali Andrej Festetich a Koloman Radó.

V Budapešti 3-ho mája 1895.

V snemovni dnes najviac hovorilo sa o nunciusovi Agliardiovi i vo sieni i po chodoch. Zastupitelia z väčšej stránky sa vonku zdržovali a predseda musel častejšie ích do vnútra volať električným zvončekom. Dohada sa vyvinula pri ozname výboru a väčších výdavkoch medzi Gabrielom Ugronom, ministrom Lukáčom a Horánszkým. Ugron oznámil, že predostre návrh v záležitosti základín vyňatých zpod kontrole zákonodarstva; potom pri návrhu o brezniansko-tisolskej železnici, Horánszky a gróf Bohdan Batthyány námety činili, že táto železnica bude od štátu príliš veľkú podporu požívať, minister Ernest Daniel ju ale bránil; konečne dohadovali sa pri návrhu poľahom na štátnu pomoc podzemskej električnej drahy v Budapešti. Tu Ludvík Múlek, Jozef Molnár a Samuel Višontay napadli ten návrh, zvláštne preto, že je to čiara nádhera, a preto že sa nemôže účastniť výhody, ktorá je poistená fabričným a priemyslovým podujatiam.

Snemovňa všetkie oznamy vzala v známosť, železničné návrhy ale prijala. Ná otázku Imricha Szalayho minister Daniel oznámil, že sa vyjednáva o poštátnení južnej železnice a že má aj nádej, že túto otázku bude môcť rozlúštiť.

V Budapešti 3-ho mája 1895.

Cirkevná politika vo vyššej snemovni.

Dnes sa zaoberal verejnoprávny, súdobný a hospodársky výbor vyššieho domu spolu s tými dvoma odkazmi nižšej snemovne, ktoré sa vzťahujú na slobodné cvičenie náboženstva a židovskú recepciu. Štefan Keglevich a Jozef Rudnyánszky spolu zadali v trojom výbore opravu, podľa ktorej recepcia by sa mala vstrčiť do návrhu o slobodnom cvičení náboženstva, ale vláda tento návrh odhodila. Na to oprotivná stránka vo vyššom dome požaduje, aby sa celý návrh o slobodnom cvičení náboženstva znovu pojednával, vláda však o to sa dohadovala, že by sa len III. hlava tohoto návrhu pojednávala. Vo výbore vláda zväzila, ale mnohí výborovi údovia rozdráždení zanechali zasadnutie; gróf Ferdinand Zichy oznámil, že túto vec podotkne v úplnom zasadnutí; včul k oprotivnej strane prináleží už i gróf Štefan Keglevich.

V Budapešti 4-ho mája 1895.

Dnes vznikla rozdráždená dohada o záležitosti stavby novej snemovne. Gajary predniesol, že všetko ide dobre pri stavaní novej snemovne, lebo Ludvík Tisa vedie stavbu. Ugron urobil námetok, aby sa socha Jozefa II-ho do novej snemovne nepostavila; Olto Herman ale vebí cisára Jozefa II. a síce preto lebo že zrušil rehole; Herman vyhádzoval na oči Ugronovi, že chcel koniec učiniť zbožňovaniu Koššútha Apponyi chytil stránku Ugronovi a Hermana zmádlili Augustín Pulszky nemôhol sa zdržať, že by sa nebol chcel zalichotiť viedenskému dvoru, zvelebujúc Jozefa II, a preto dostal od Akáca Beöthyho.

Apponyi interpelloval Bánffyho v záležitosti meny, pýtal sa ho, ako stojí vec s tou rozeprou,

ktorá vypukla medzi ministerským predsedom a Kálnokym, ministrom vnútorných záležitostí; pýtal sa ho ďalej, aby mu ministerský predseda objasnil, ako a čím sa miešal Agliardi do vnútorných záležitostí Uhorska. Prosí ministra, aby to čím skorej vyložil.

V Budapešti 6-ho mája 1895.

Už bolo tri štvrte na dva-ástu, keď konečne do netrzeplivej snemovne Szilágyi prišiel a zasadnutie otvoril. Všetko s napnutím čakalo, čo povie Bánffy. Konečne vstal Bánffy a po tichu čítal poznamku Kálnokého. L'avici tá poznamka sa ľúbila, na konci ľúbila sa i vládnej strane. Minister zovnútorých záležitostí podmienene slúbil zakročiť v Ríme a uhorskému ministerpredsedovi udeľoval spasiteľné nauky z medzinárodného práva a z diplomacie. Z tohoto nevysvitlo, či dostal Bánffy zadostučinenie alebo nie, o tom sa počali zastupitelia na hlas shovárať.

Apponyiho s napnutou pozornosťou očúvali, keď zakročenie Bánffyho predstavil v celej jeho nemotornosti a škodlivosti. Posudzoval ho kúsavo síce, ale pritom sa veľmi miernil, ačkoľvek trň Bánffyho z päti vytiahnuť, ktorý si sam zapchnul, Apponyi nepovažoval za svoju úlohu.

Ministerský predseda opakoval to o vážnosti a hodnosti vlády, čo už pred tým bol povedal, a že Bánffy je odhodlaný túto hodnosť zachrániť. Vládna strana ho schválila; ľavá ale Apponyiho.

„Jaký má byť dobrý katolík?“

predniesol Ján Cvincsek na otvárajúcom zhromáždení »Kysúcko-Novomestského Katolíckeho Kruhu« roku 1895. 25. marca.

(Dokončenie.)

Já mám štátnu penziu, tú by som mohol ztratit, dajte mi pokoj s vašim katolíckym kruhom! — Hľa, ctené zhromáždenie, toto sú tí dobrí (?) katolíci, ktorým, keď niečo v skutku príde preukázať za vieru, jedon je horší od pruhého, vyhováraju sa, strečkujú, ani o svätom Jáne lichva! — A keby už naozaj ten kruh katolícky bolo niečo strašného, niečo nebezpečného alebo škodlivého!? — Škoda, že nemám včul času obširnej cieľ jeho predniesť!

Kruhu katolíckého sa len ten môže báť, pred vstúpením do neho len ten môže utekať, kdo jeho cieľ vznešení dôkladne nepozná. Už to slovičko: »katolícky« mnohých by mohlo od všetkého upodolenia zachrániť a celkom uspokojíť. . . Lebo veď nič iného to neznamená, jako jednu mravnú spoločnosť, takú, ktorá po »katolícky« zmysla, v každom ohľade katolícké účinky koná. Tam sa duch katolícky vyvíja, duševné sily rozmnožujú a utúžuju, ba tak na poli náboženstva, tak na poli čnosti, jako aj na političnom ľudia sami od seba sa poučujú a vzdelávajú. A k tomu, jestli kde, tak v kruhu katolíckom láska kresťanská naozaj panuje, tá, na ktorej i naša sv. viera spočívá. Tu sú všetci bratia a sestry Otca jedného nebeského: žiadon rozdiel, žiadná pýcha, nadutosť miesta nemá, veď duch Krista tam vždy panovať má a musí!

Nuž, či ešte treba niečo osožnejšieho, vznešenejšieho, jako je jedon kruh katolícky? Či sa predsa môže najst katolík, ktorí by túto spoločnosť ešte aj zazlieval? Oh, ctené zhromáždenie, to by nebol ten opravdive dobrí katolík, to by bol len ten liberálny

katolík, s ktorými u nás i to povetrie je až preplnené zkazené, plnými ústami sa za katolíkov vyhlasujú, v skutku ale sú slobodozvedári: freimaueri.

Toto sú to tí katolíci, ktorí celé roky ku svätým sviatosťiam nepristupujú; zo svätej spovede sa vysmieavaju; okolo kostola aj 50 ráz cez deň ti prejde, ale preto klobúk ani ráz nezloží; on v lete do kostola nechodí preto nie, lebo je tam veľká páčivosť a k tomu jednoduchých ľudí výpary vôňať nemusi, v zime zas preto nie, lebo je tam zas náramná zima, by mohol dosť ľachko prestýdnuť, v jaseňi do kostola ísť, zabudá a na jár pre práce nemá zas kedy; ohľadom svätého pôstu cirkevný príkaz neviem či v živote kedy aspoň ráz zachoval, ešte i vo Veľký Piatok, keď domáci nechcú mu dať mäso, radšej újde z domu, aby len aj v ten deň mohol dravcom ostať a takto aj pred iným dobrým katolíkom sa preukázat; sviatosť u neho mnoho platnosti nemá, jedno mu je to, či civilný sobáš, alebo sviatosť stavu manželského, lebo mu to na jedno padne, či svojej manželke prisahá vernosť pri oltáre pred živým Bohom — ktorého bytnosť možno ani neverí — alebo či si ju za zlatkový štempel v kancelárii kupí, keď prisahu aj tak nezadrží, na trest boží neráta, na večnú svoju budúcnosť si nepomyslí; pri voľbách hlasuje nie na toho, na ktorého mu viera, svedomie káže, ale na toho, kde dajú viac piť, jest a lepšie platia! — Nuž teda toto sú to tí dobrí katolíci? O, smutné by to bolo, keby dobrí katolíci takto vyzierali mali! O, to sú len tí, ktorí sami seba za dobrých vyhlasujú, účinky ale nekatoľické majú; Dobrý katolík nechvásta sa s tým, že je dobrý, lež v tichosti účinkuje a účinky jeho sú opravdivé, katolíckému menu zodpovedajúce.

Dobrý katolík ducha Majstra svojého v každom ohľade má pred očami či je on privátna osoba, či uradná, vždy vie, že on je najprv katolík a jako taký všetké svoje účinky podľa toho slovička «katolík» má aj konať. Vie on dobre, že viera jeho svätá je nadovšetko vážnosti hodná, že si ju viac jako celý tento svet so všetkými jeho úradami, klenotami, bohatstvami, radosťami má ctiť a vážiť, že povinnosť jeho je ju pred nepriateľmi nie uponižovať a vysmievať, lež všemožne zastávať ba, jestli by potreba bola, aj život svoj za ňu obetovať, veď ona je jedine samospasiteľná, z neba nám zoslaná. Dobrý katolík ctí si, váži si aj Cirkev svätú katolícku, s ňou súciti, trpí a s ňou sa i raduje.

To povedomie, že on je tej dobrej matky, Cirkve katolíckej, nehodné dieťa, nedovoli, dovolíť nemôže, aby ju tupil, ju poličkoval, pred nepriateľmi ohováral, uponižoval, proti nej búril, ba, čo viac, jako vlastný syn proti svojej drahej vlastnej matke ešte aj ruku svoju, ktorej lepšie by bolo, keby v tú minútu bola vyschla, na boj proti nej zdvíhal. Veru, zvlášte včul zarmutená je až veľmi tá naša Cirkev svätá katolícka, veľmi krváca, mnoho trpí od synov svojich nevďačných.

Nuž ale prečo? Čože spôsobuje jej tak náramné bolesti, tak smutné doloženie? To povedomie, že jej vlastní synovia, ktorí v jej drahom lóne vyrástli a sa vychovali, včul sa sprisahali proti nej, chcú ju uponižiť, ba znivočiť len jedine preto, že ich svojim mliekom a krvou chovala a jako starostlivá matka všemožne opatrovala. Áno bolí, náramne bolí ju to, keď vidí, že vlastné jej deti všetko, čo je čnostné a sväté, chcú znivočiť, že už aj nivočia, zákonami zotierajú sviatosťi a takto chcú celému svetu ukázať, že Kristus Pán, pravý Boh, ktorý ani nás sklamať ani on sklamaný

byť nemôže, keď sedem sviatosťi ustanovil a povedal: siedma sviatosť je sviatosť stavu manželského, vtedy — strach a hrúza aj vypovedať — jako by bol cigánil; teda zákonami svetskými rúšia sviatosťi a hovoria: nie, čo Boh povedal, nie, čo Cirkev svätá za 1894 roky bez prestania učila, ale, čo náš zákon poveda, to je pravda, ten rozkazuje, tomu sa klaňajte: tu máte civilný sobáš a toto už od včulka bude vaša sviatosť!

Áno, ctené shromáždenie, toto bolí tak ukrutne Cirkev našu svätú katolícku, pre toto ona tak veľmi trpí, tak hlbokú pokoru včul drží. Jestli kedy, tak včul ona, opustená, k opravdive dobrým svojim detom sa obracá a bars matka je, ich plačúca prosí, aby ju ratovali, s ňou spolu cítili, lebo veď svet, zlí jej synovia a diabol sa včul proti nej sprisahali: všetko, čo je čnostné, chcú znivočiť.

Zvlášte včul privoláva, na srdco klade nám ona, aby sme všade po celom svete kruhy katolícké zakladali, všemožne sa spolčovali, jedon druhého vo viere a náboženstve poučovali, lásku k Cirkve svätej do srdca si štepili, prikázy Božské a cirkevné, tiež aj spravodlivé svetské zákony zachovávali, predstavených cirkevných i svetských v dobrom vždy poslúchali, pri voľbách len na svedomitého katolíka hlasovali, lebo veď už je čas, aby sme sa už z toho predlného spánku zobudili a dobrí katolíci nie len ústami, ale aj v skutku sa stali.

Preto, bratia drahí, sestry úprimné, poďme, berme sa pod zástavu »kruhu nášho katolíckeho,« od včulka pri každej príležitosti ukážme celému svetu, i nepriateľom nášho spolku, — ktorí všelijako upodozrievajú a svätý cieľ kruhu nášho zlomyselne vykruccuju — že my sme udovia katolíckeho kruhu, ktorý na láske spočíva, že cieľ tento všade a vždy pred očami máme, že v meste tomto zkazenosť s jednotenými silami vykoreňovať neprestaneme, zvlášte na výchovu dobrú mládeže dozierať, ba sami príkladom v tomto predchodiť budeme.

So spojenými, jednotenými silami ešte všetko napraviť môžeme: neni ešte neskoro a čo by aj pekelné brány byly, aj ty premôžeme, keď pán Boh je s nami!

Preto od včulka navštívujme čím častej miestnosť našu túto spoločnú, privolávajme sem ešte i včul bludiacích mnohých našich tunajších katolíkov, aby aj oni tú príležitosť k dobrému mať mohli — a keď takto sa budeme všetci v kresťanskej láske vzdelať, vo svornosti spolužiť, vtedy na tu otázku „Jaký má byť dobrý katolík?“, každý jedon z nás svojim príkladným, ctihodným katolíckým životom celému svetu dá spolu aj odpoveď.

Na konci dnešnej mojej prednášky duševné moje oči k nebesiam zdvíham. Pánu Bohu za milosť vytrvanlivosti okolo utvorenia tohoto kruhu ja, nehodný jeho sluha, so skrúšeným srdcom hlboké vďaky zdávam, kruh tento ešte slabučký pod ochranu Preolahoslavenej Panny Marie odporúčam:

Matičko nebeská, Ty ochraniteľka kruhov katolíckých, príjmi dnes aj náš tento kruh pod tvoj plášť a ochranu, neopúšťaj nás, ostávaj vždy s nami a poťešuj nás, utlačených katolíkov!



Prípravy k voľbám.

Obzor náš politický je ešte vždy zamračený, nemôže sa vyjasniť. Tie živly, ktoré ho či chtiaci, či v úplnom nedostatku štátnickej múdrosti hustou mhlou neistoty a nepokoja zaplavily, ešte posiaľ nechcú popustiť miesta tým, ktorí sú povolani krajinu z tohoto babylonského zmätku vymotať a jej stály pokoj prinavrátif. Cirkev svätú prenasledujúce ministerstvo — aj po januárovej premene v osobnosťach — ešte vždy krčovite drží vládu v rukách. My katolíci máme teda dočinenia so starými nepriateľmi. A preto nech sa ctení naši páni ministri nedomnievajú, že nás líškavé a sladké rečičky jejích zklatia, o my veľmi dobre vieme, že zvon raz puknutý vždy ten istý chrípavý hlas vydá nech ktokoľvek zvoní na ňom; vieme dobre, že ste vy tú hlbokú prepasť, ktorú vaši bezprosrední predchodcovia nám nastrojili, len tenučkými ratolesťkami zakryli, aby sme sa tým menej nazdali o svojej zkaže.

A preto v boji započatom pokračovať budeme; a ponevác na výstrahu nám slúži pád bonyhádkých a csáktornyánských bratov našich a povzbudzuje nás príklad levočských, pokračovať budeme s všemožnou obozretnosťou a — ráčte si dobre zapamätať — s vytrvalivosťou železnou pochádzajúcou z presvedčenia sv. nášho náboženstva. Postaráme sa, aby sme na seba obliekli štít kresťanských čností, ktorý by nás obránil proti útokom zbrojí vašich pohanských. Podplácanie, napájanie, hrozby neprerazia rady naše. A jestli vy — protivníci naši — rátate na slabosti naše, vedzte, že my staré chyby naše, ktorým vy jestvovanie vaše máte čo ďakovať, s kajúcim srdcom chceme napraviť tým, že opravdivou vrúcnosťou a horlivosťou srdca svojho povstaneme na obranu viery a Cirkve sv. — Veď aj sv. Peter, keď bol zo slabosti ľudskej do hriechu upadnúť, pádom svojím poučený smelo riekol katom Kristovým: Viacej máme poslúchať Boha, ako ľudí.

Nemáme teda úmyslu z bojišťa zbabele utiecť. Tá okoličnosť, že Jeho Veličenstvo kráľ uhorský, nesplnil vrúcnu prosbu katolíckych verných poddaných svojích, ale oproti proticirkevné zákony najvyšším podpisom svojim potvrdil, . . . veľmi nás zarmútila — pravda je — ale preto nás nespraví chabými bojovníkmi Kristovými, — nevyrve z rúk našich zbrane, lebo zbroj do rúk našich sv. viera nám podáva, a zbroj táto je víťazoslavný znak kresťanstva, kríž sv. — Vedzte, že kríž sv. do prachu zeme ponížil pohanské labara (válečné odznaky) pyšného Ríma — kríž v rukách Jána

Kapistrána dopomôhol ku víťazstvu kresťanským bojovníkom Jána Hunyadyho pri Belgráde. Silno úfame, že aj naša vec na tomto základe dôjde slávy a víťazstva.

S týmto silným presvedčením v srdci našom pokračovať budeme v boji, ku ktorému nás aj biskupi naši osmeľujú, praviac ku nám: „Prápor kríža nosiac pred sebou smelo a s horlivým srdcom bráňte náboženstvo na poli súkromného i verejného života. Preto . . . každý prostriedok a spôsob, ktorý vám božský a ľudský zákon poskytuje a dovoľuje, horlive používajte k tomu, aby kresťanské manželstvo vo svojej počestnosti zostalo a práva našej sv. viery a Cirkve neporušené trvaly.“ 6. febr. Pastiersky list. Hľa tu je povel biskupov, dľa ktorého sa riadiť máme a účinkovať. Nech teda nikto nehovorí, že náš boj sa nesrovnáva s kázňou (disciplinou) cirkevnou; nech nikto nepovie, že nám biskupi nedali pokynu ohľadom politiky; na tomto máme dosť, ostatné doplní za Cirkev našu vrelo tlčúce srdco naše. Hľa! slyšali sme rozkaz biskupov našich, smelo napred, bojujme za vieru našu, za Cirkev našu, roztrhajme tie putá, ktoré nás povčul ku nečinnosti viazaly, lebo toto naše hľivenie nielen že je hriešne, ale vo včulajších časoch je ono aj hnusnou zradou viery!!!

Bojištom naším sú voľby vyslancov (ablegátov.) Všetko závisí od toho koho pošleme na snem krajinský, do zákonodarstva. Jestli sa ta dostanú nesvedomití, bezbožní ľudia, čo dobrého, čo spasonosného pre Cirkev našu môžeme od nich očakávať? Či sme sa dovčulka ešte nenakarhali?!

Hlavný zreteľ musíme teda na voľby obrátiť; a preto dobre včasne chystať sa máme ku ním a pozor dať, aby sme z menoslovu voličov neboli vynechaní. Hornovídiecki slúžnovci dali pospisovať skrze svojích notárov všetkých tých, ktorí dokázali, že sú dobrí katolíci a ako takí účasť brali na žilinskom katolíckom válnom shromaždení. A jak teda tento popis má ten cieľ, aby notári pod všelijakými námietkami pri sostavovaní menoslovu voličov tieto poznámky svoje — ku našej škode — použili? Lebo to musíš vedieť drahý katolícky voliču, že márne bude tvoje dostavenie sa ku hlasovaniu (votisovaniu,) jestli meno tvoje v menoslove (lajstre) sa nenachádza. Sostavenie menoslovu voličov ablegáta deje sa každý rok na jar. A preto „Kresťan“ za povinnosť si pokladá, aby katolíkov ku blížiacim sa voľbám ablegátskym pripravil aj skrze to, že im pred oči predloží zákon, ktorý obsahuje narídenia ohľadom „volieb krajinských ablegátov.“ Pri tejto príležitosti prosí „Kresťan“ ctených spolu-

bratov v Kristu, aby zákonu tomuto, ktorý dôsladne vzdeluje — pozornosti venovali, a nariadenia jeho v záujme sv. veci našej usku- točnit nepremeškali.

Preto podávame zákon ten ako nasleduje : XXXIII. zák. čl. z roku 1874 v nižej značených paragrafoch ústaluje voľby.

Volebné právo.

§. 1. „Volit krajinského snemového vy- slanca majú právo všetci domorodí alebo udo- mácnení (prijať) občani, — výmuc žien — ktorí 20 rok veku svojho doplnili.“ Aby však toto nariadenie zákona nezдалo sa byť všeobec- ným, zákon právo volebné viaže ku dani, keď naridzuje :

§. 3. „V slobodných kráľovských a sria- denú radu majúcich mestách právo volebné majú tí, ktorí ako osobní majitelia alebo so svojími manželkami, poľažne s maloletými dietkami spoločne

a) taký dom majú, ktorý pod domovú daň patriace aspoň troje bývanie (tri izby) v sebe obsahuje, bars na teraz je aj neodaneny ;

b) majúci taký pozemok, na ktorý je vy- hodená daň po 16 zlatovom čistom výnose ;

§. 4. „právo volenia majú tí, ktorí vo veľ- kých a malých obcäch jednou štvrtinou ($\frac{1}{4}$) urbárskeho gruntu (pozemku,) alebo podobnej rozsiahlosti majetkom vládnú, čo výlučnou vlastnosťou lebo sami alebo spoločne so svo- jými manželkami, poľažne s maloletými diet- kami.“ Ten majetok sa považuje za štvrtinu urbárskeho gruntu podobnej rozsiahlosti, od ktorého sa platí aspoň tolko dane, koľko v tej istej obci platí od najmenej odaného štvrť- gruntu urbárskeho. Jestli však v niektorej obci neni je urbárčiny, za najmenej odaneny štvrť- grunt má sa vziať z tej susednej obce, ktorej pomery ohľadom ceny pozemku najbližej stoja ku pomerom otáznej obce. Ako pozemky obrá- bané považujú sa : vňútornosti, zahrady, vinice, role a lúky.

§. 6. Právo volenia majú ďalej tí : a) ktorí sú výlučnými vlastníkami alebo so svojími man- želkami, poľažne s maloletými dietkami, takého domu, na ktorý je vyhodená daň aspoň po 105 zl. čistého dôchodku.

b) tí, ktorí od pozemku, alebo od istiny (kapitálu,) alebo od obidvojeho spolu štátnu daň platia aspoň po 105 zl. čistého dôchodku, spôsobom pod punktom a) spomenutým ;

c) ktorí ako kupci alebo fabrikanti aspoň po 105 zl. ročnom dôchodku platia krajinскую daň ;

d) ktorí ako remeseľníci v slobodných kráľ. mestách a v mestách sriadenú radu majúcich

aspoň po 105 zl. ročnom dôchodku sú oda- není ;

e) ktorí ako remeseľníci vo veľkých a ma- lých obcäch aspoň po jednom pomocníkovi (tovaryšovi) platia dôchodkovú daň.

§. 7. Právo volenia majú aj tí, ktorí dľa XXVI. zák. čl. z roku 1868 platia daň dôchod- kovú aspoň po 105 zl. ročtom dôchodku pa- triacom do I. triedy dôchodkovej dane, alebo po 700 zl. ročtom dôchodku patriacom do II triedy dôchodkovej dane, ďalej tí úradníci štátni, sto- liční a obecní, ktorí aspoň po 500 zl. ročtom dôchodku platia daň dôchodkovú.

§. 8. V pádoch v §§-och 6 a 7 vypočítaných požaduje sa, aby na zmienených základoch do menoslovu prijať sa majúci voliči, už v pre- došlom roku aspoň po výš určenom dôchodku mali na seba vyhodenú krajinскую daň.

§. 9. Bez ohľadu na jejích dôchodok vo- lebné právo majú : údovia vedeckej akademie uhorskej, professori (učbári,) učenci, umelci akademickí, pravotári, kráľ. notári, inžiníri (ze- memerači,) ráhnojčiči, lekárnici, diplomovaní gačdovia, diplomovaní lesníci (horári,) diplo- movaní baníci, farári, kapláni, obecní notári, učители školskí a diplomovaní učители opatrovní detinských (kisedévók) v tých volebných okresoch, kde stále bývajú. Aby farári a ka- pláni právo volebné cvičiť mohli požaduje sa, aby jako takí v nektorej cirkevnej obci (fare) úrad svoj zastupovali. Učbári, učители a notári obecní v tom páde majú právo volebné, jestli sú na patričné stanice v smysle zákona vyme- novaní, vyvolení alebo v úrade svojom potvr- dení.

§. 10. Volebného práva nemajú, — bars by aj v horeudaných §§. vypočítané požiadavky dokázali — tí, ktorí sú pod mocou otcovskou, tútorskou alebo gazdovskou. Za patriacich pod gazdovskú moc považujú sa učni kupeckí a priemyselnicí, jako aj sluhovia a čeladníci či vo verejnej, či v privátnej službe sa nachá- dzajúci.

Gazdovskí úradníci (dvorskí) nepovažujú sa za patriacich pod gazdovskú moc.

§. 11. Nemôžu použiť volebného práva a preto do menoslovu voličov nemôžu sa prijať : Vojáci v ustálenom počte vojska vojenskú službu aktivne (skutočne) konajúci, alebo vojáci, ktorí počas svojej vojenskej služby na čas boli prepustení, honvédi, námorníci ; — medzi týchto však nepatria, dľa XL. z. čl. z roku 1868 a dľa XXXII. z. čl. z r. 1873, na kon- trollné shromáždenie zavolaní alebo na krátke cvičenie sa v zbroji povolani rezervisti a honvédi.

(Pokračovanie nasleduje.)



Ubohý ľud.

Páli slnko, vetrik veje,
 Smutná pieseň z dialky zneje,
 Smutnej piesne žiaľné hlasy
 Žalujú sa na zlé časy:
 Zahynula nám minulé sláva.
 Horko ju ľud chudý oplakáva.

Seje roľník, smutno seje,
 Z očí slzy horké leje,
 Vie: ovocie jeho práce
 Bude pánom na „koláče“,
 Zato ešte mu odejmú práva.
 Horko jich ľud chudý oplakáva.

Seje sedliak, smutno seje,
 Pánstvo sa mu chutno smeje;
 Kto ho chová, kto pracuje,
 Niet to človek, otrokom je,
 Otrokovi nech roste len tráva.
 Horko to ľud chudý oplakáva.

A nádenník tiež sa poti
 Od velikej to roboty.
 S ťažkou prácou sa morduje,
 Kým pánstvo je a hoduje,
 A mu dušu jeho odpredáva.
 Horko to ľud chudý oplakáva.

A keď príde čas na dane,
 Nikto ho tu nezastane,
 Má, či nemá, platiť musí;
 Nech odpredá kačky, husy,
 Jak nestačí, nech ide i krava.
 Horko to ľud chudý oplakáva.

Jedno právo mal zato len,
 Vyslancia si voliť na snem,
 Lež jeho hlas nič nestojí,
 Jak na stránke ľudu stojí,
 Len toho, kto hlas na vládu dáva.
 Horko to ľud chudý oplakáva.

Chrabrý vojak, šuhaj švárný,
 Už nesmie byť ľudu verný,
 Lež kto za ľud láskou horí,
 Na toho sa včul oborí,

Tak to žiada včul od neho vláda. . . .
 Horko to ľud chudý oplakáva.

Vyslancov na sneme jesto
 Mnoho veľmi, vyše štyri sto;
 Drži kto ten reči veľké
 O mužovi, o manželke,
 S ľuďom ale sa len tak zahráva.
 Horko to ľud chudý oplakáva.

Ale čujme, spev sa mení. . . .
 Už žalosť v ňom teraz neni. . . .
 Prebudeni z tmavej noci
 Neni sme už dal' otroci;
 Zhynul tyran, vrátila sa sláva. . . .
 A tyranov ľud neoplakáva! **A. R.**

Stastliví sklári a riečičári!

Histórka.
 (Pokračovanie.)

Pomodlil som sa, vypil studenú kávu, Bohu ďakoval a lapil som sa do listu, poznačiac si nektoré hlavné slová, a zaujímavé riadky, ktoré majú, zapamätal som si celý list, ktorý — kým diamant sklárov reže, a hámričok klopká, cteným čitateľom „Krešťana“ nie síce od slova do slova, ale jako najlepšie som môhol, podávam.

»Pochvalen Pán Ježiš Kristus. Drahý Otče!
 Pozdravujeme vás na stotisíckrát razí a jako sa vám vedie nevieme, my sme chvála Pánu Bohu zdraví ale o vašom zdraví nič nevieme čo aj vám vinšujeme, nič takého nového nemám čo písať, včera sme boli s matkou v Mikulaši s riečicami, špatný čas bol, riečice sme dost dobre predali a málo sme do domu priniesli bo mi matka zimnú čiapku kúpily aj sebe kožuch, už som vám dávno nepísal bo u nás po jary nastaly letnie práce nuž sme nemali času písať, písali ste nám z Gemerskej, že do Oravy prejdete nuž úfame, že vás v Orave list najde, matka budú vedieť kde vám list pošleme za vami, od kraja vám započínam list písať, nového u nás máme, že sme dostali nového pána farára, starý pán farár pošli do Oravy, už naši nepijú len málo ticho je po dedine, a ženy celkom prestaly a mnohí aj sľubovali od pálenky, aj ja som sľuboval aj matka sľubovaly na Jura pred sviatkami, už celkom inakšie žijeme, ani spievať nepočuť, málo chodia po ceste i to triezví, podpazúch málinko vidno odutých, mnohí z našich ktorí pred tým ovislou hlavou často sa opierali o náš múrik, išli do sveta na roboty abo doma preťahujú pri riečicách i Ondro zo zadnej izby i Magda z briežku už sľubovali, krčmár veľmi schudnúl, bledý je, hlava ovisnutá, zamyslený chodí, teraz on tak vyzerá jako naši predtým, takiehoto videl Ondro keď bol pred sľubom posledný raz u neho a že vraj vejká, veru má prečo, bo už po pod naše obloky nevozí sudy toho prekliateho špiritusu, aj richtárom prestal byť, neviem či to už viete, pán farár pred voľbou naším povedali aby sme si z našich vyvolili, upozornili nás na tú hanbu že jesú u nás poriadní gazdovia ponektorí, i meno znajú podpísať a

predsa boja sa richtárstva, na druhý deň vyvolili jedným hlasom Jožka Vrašťákovie, máme poriadneho richtára, ten sa vám veru neopije, nechcel byť richtárom že mnoho utratí pri richtárstve keď nepôjde do sveta, ale potom pristal a teraz doma riečice robí, tomuto sú veľmi radi že teraz shromaždenia býva v kresťanskom dome. Krčmárovi jako prestal byť richtárom zle ide bo mu sklenice celie a prázdne za šramkami stoja v rekeštišu, najviac ale preto mu zle ide bo už jako nový pán farár prišli, kary a krštenia celkom u nás prestaly, poprosili nás pán farár aby sme tie pohanské zlé zvyky a obyčaje zanechali a my sme ich s radosťou poslúchli, teraz v našej dedine mnoho peňazí zostane vo vrecku, bo nás to veru mnoho stálo, aj veselia už len jeden deň trvá, k takémuto poriadku sme my prišli, a v nedelu keď ideme do domu z kostola pýtame si čítať všeliaké knižky a noviny, ktorých pán farár mnoho majú a ľuďom dávajú čítať, s radosťou čítame „Pútnika,“ „Kráľovnú Sv. Ruženca,“ „Katolícke noviny,“ „Kvety Mariánské,“ „Školu božského Srdca,“ tieto sú medzi nami, jako vám je to pekno čítania, ani neveríme tej nedele sa dožiť. Teraz pozdravujeme vás a mať vám odkazujú, aby ste nám prišli pomôcť švápku vykopať ak sa k nám zblížite, ovos máme pekny, len pár steblov kamenec zachytil, aj kapusta je pekna, teraz dážď padá, ej veď sa on síde bo sme mali suchotu, studne nám skoro vyschli musíme z potoka vodu nosiť, teraz vás ešte raz na stotisíckráfrazí pozdravujeme a mať vám ešte odkazujú bo nám na všeličo treba, abyste

Takto sa dokončil list, ani b ani c viac.

Už teraz viem, prečo sa sklári a riečičári dobre majú, keď si odložia všetko to, čo predtým dolu hrtanom šlo, čo predtým v dome chybelo, čo nemilobohu vyhodili na ten pekelný smrad; keď odhodili od seba satanské zlozvyky: krštenia, kary a dlhé nemierné veselie, ktoré ich neraz vycicaly do posledného turáka, ba neraz aj dlhy ím zavesily na šije, z ktorých viem nie tak chytró vybřdnu. Preto — bár neznámy neznámych — pozdravujem vás statoční striezliví sklári a riečičári; klobúk skladám pred vami pre tú hrdinskú čnosť, zmužilosť, ktorou ste seba a vaše predešlé zlé náklonnosti prevýšili. Ja čo neznámy vám učiteľ — kým sklár na dvore diamant fahá a hámričkom klopka — z lásky a úctivosti k vám pero po papieri fahám a ním v kalamári klopkam.

Vaša odhodlanosť, váš krok ku ceste striezlivosti sami sa chvália dostatočne; tak veľká je chvála vaša pred Bohom a pred ľuďmi, jak veľké je a neoceniteľné i vaše sebezaprenie, čím ste sa dokázali nasledovníkmi jednej hrdinskej cnosti kresťanskej. Verte mi, že hojná vás za to odplata čaká nie len tu na zemi ale zvláštne na nebi. — Pestujte, rozširujte medzi vami i na ďalej sv. spolok striezlivosti, ktorého základ — jako z toho listu uzavieram — založil u vás nový váš pán farár. Jako dosavád tak i na budúce poslúchajte takého pastiera, duše, súc presvedčení, že vás len po dobrej pastve viesť bude. Nedajte sa omýliť na tejto ceste striezlivosti žiadnymi na oko sladkými rečami, kľamom, podvodom, hrozbou, vyhrázaním. Napomínajte, povzbudzujte, proste aj ostatných vaších, ktorí by snád neboli ešte údami tohoto spasiteľného spolku. Keď si tento spolok pestovať a rozširovať budete, zvláštne, keď i dietky vaše i väčšie i menšie údami jeho uvidíte, verte mi, že i umrieť, i dietky vaše jednúc tu zanechať, ľahko vám prichodíť bude. Nebudete umierajúci mať o ne starosť: či sa nezkažia? či nemiernie

žiť nebudú, či sa márnotrátnymi, opilcami nestanú? Takáto starosť nebude vám studené nútiť kropaje na čelo v smrteľnom boji, bo dietky vaše neostanú sirotami, budú oni mať otca i na ďalej a to starostlivého, budú oni pod istou opaterou pod mocnou ochranou spolku striezlivosti. Tento bude jejích otcom dobrým, preto zavčasu ích tomuto otcovi oddajte a ľahko vám príde v Pánu usnúť.

O bárby tento váš pekny príklad mnohé mestá a dediny pohnul k nasledovaniu. Z listu čítaného badám, a viem, že sa mnohého i od sklára na dvore dozviem, že ste predtým smutne museli vyzerať, čo i to, chlapčisko, pisár listu v krátkosti ale úplne spomína. Kolké mestá a dediny sú, ktorých občania nie len že opilstvo milujú, ale okrem toho také zlozvyky z pokolenia na pokolenia podávajú, ktoré by sa právom pijavicou ľudu nazvať mōhly; rozumiem krštenia, kary a zbytočné nemierné veselie po sobáší. Všetkého tohoto zlého, jedovatého to prameňa časnej záhuby ste vy statoční sklári a riečičári zbavení, čo k vašej pochvale buď rečené. Ale aj hojná očakáva odplata vášho velebného pána farára, že svojej povinnosti kňazskej usiloval sa zadosť učiniť, že chcel nájsť ranu, ktorá vás toľké roky bolela, že vyzkúmal jed, ktorý vás trávil; uslyší za to slová Pána vinice: »Dobre slúžobníku dobrý, že si nad málom bol verný, budeš mať moc nad desiatimi mestami.« Áno vynašiel jed, ktorý vás trávil, bo zlosť tých troch zlozvykov pohanských medzi kresťanmi ani opísať sa nedá. O! kolké mestá a dediny hynú ešte i dnes jedom, ktorý pri kršteniach, karoch a zbytočných nemierných veseliach požívajú.

A čo je toho príčinou, že sa tieto ohavy tak zafato držia nášho ľudu? To, že žiadon nechce prvý byť, ktoby sa ích zriekol; keby sa našiel v takej obci prvý, bude za ním i druhý i tretí atď. A prečo ozaj nikto nechce započiat? čo je zas' tohoto príčinou? Pýcha. Ba! jakoby to mōhlo byť? Tak jest! Žiadon nechce byť v tejto veci horší, planší od iného, žiadon sa nechce tak uponížiť, aby mu rodina a nerodina do skupañov nadávaly. Každý v pýche a nadutosti si myslí: jakožoby to urobil, veď by ma čím hore tým dolu obrátili, že ím nechcem dať zažiť. Hľa! kto tu nevidí pýchu, nadutosť, hore myselnosť? teda pýcha i dnes udržuje krštenia, kary a nemierné veselie medzi kresťanmi, z pýchy ony pochádzajú a tak pravdu majú slová písma sv.: „Pýcha je počiatkom hriechov.“

Keď sa teda každý hanbí započiat, keď nikto nechce prvý týmto zlozvykom pohanským krk vykrútiť, malo by aspoň Duchovenstvo započiat, maloby častejšie veriacich svojích na zlé následky z týchto zlozvykov pohanských pochádzajúce upozorniť, malo by ím radiť, by sa sišli traja, štyria a tak i viac, poradí sa, a ruky si v braterskej láske podať vzájomne, že od dnes zaklínajú krštenia, kary a nemierné veselie, že tým prvým dvom nikdy dvere neotvorí, treté ale, ohľadom súc na pamätný deň slávnostný v kresťanskej miernosti zachovajú. Meno takých občanov a mešťanov, ktoríby dľa tejto rady spolok proti tým ohavám tvorili, zaiste viac by stálo pred kýmkoľvek, jako naopak, keď by sa i v tom najvyššom: stupni štedrými pred pijakmi ukázali. V tomto páde pochváli ích len pijak, v prvom ale každý statočný, poriadny, pectivý človek.

(Pokračovanie nasleduje.)



CHÝRNIK

— **Osobné chýry.** Kráľ 6-ho mája v poludnia o jednej hodine prijal na zvláštnu výsluchu Roberta, orleanské to knieža a pol hodiny neskoršie kapitána Ghyku rumuňského to vojenského diplomatu. — Karol Ludvík kr. knieža a jeho manželka Maria Terezia kr. kňažná 7-ho mája večer odcestovali do Poly na slávnosť, kde sa Iod Monarch na vodu bude spúšťať — Alžbeta kr. kňažná, dcéra to korunnej vdovy Štefanie vo štvrtok išla do Laxenburgu, kde sa cez leto bude zdržovať.

— **Kráľ v Pole.** Kráľ 7-ho mája v čas rano, o 5 hodine a 15 min. odcestoval z Viedne. Sprovádzali ho: Františ Salvator kr. knieža, Krieghammer minister vojenských záležitostí, Beck, hlava to generálstába a dva hlavní vojenský pomocníci. Vlak šiel cez štýrsky Hradec, kde kráľ vystúpil z vozňa, a obecnosť ho oduševnene pozdravilo. V Lublane popozeral škody zemetrasením zapríčinené a dopytoval sa na položenie obyvateľstva prislúbiac i štátnu pomoc. Ku krajinskému predsedovi riekol: „Budte presvedčený, že všetko možné učiním, aby mesto a jeho okolie byly tej najväčšej pomoci účastné.“ V Pole sa už porobily všemožné prípravy na slávne prijatie kráľa. Všade panuje bystrý život. Hostia zo všetkých strán sa hrnú do Poly. Počasie je utešené.

— **Kráľovná.** Jako sa z Viedne píše po večernej zábave 12-ho mája v kr. dvore vydržiavanej pôjde do Lainzu na dva týždne, mesiace ale júni a juli bude tráviť na okolí Nila v Egypte. V Kairove stretne sa s korunnou vdovou Štefaniou, ktorú už od dávnejšieho času nevidela.

— **Gróf Eugen Zichy a jeho spoločníci.** Z Odessy písali domov list. Píšu v ňom, že ruské vrchnosti na rozkaz ministra vnútorných záležitostí všade sú naproti nim s najväčšou zdvorilosťou. V Odesse na stanici prijali ich Móric Déchy náš krajan, ktorý už trikrát bol v Kaukaze a včul sa zdržuje v Odesse ďalej Henrik Müller rakúsko-uhorský konsul a Gejza Daruvary podkonsul. Prednejšie osoby v Odesse vďačne prijali uhorských cestovateľov ku sebe na obed a večernú zábavu. 7-ho mája odcestovala spoločnosť na lodi do Krímu a odtiaľ do Kaukazu.

— **Samovraždelná barónka.** Barónka Laura Passauner, jako sa z Viedne oznamuje 6-ho mája skočila zo štvrtého poschodia na dvor a hneď hrozne skonala. Tá štyricat päť ročná ženská preto sa zmárnila, pretože jej muža odvedli do bláznice. Zostalo po nej šesť synov, ktorí sú všetci jako chovanci v Tereziánume.

— **Oravská stolica u ministrov.** 8-ho mája prišla do Budapešte veľká deputácia z Oravy. Vyslansťvo 7-ho mája išlo na poklonu ku ministerskému predsedovi a k ostatným ministrom, aby ich prosilo v záležitosti železnice cez oravskú dolinu.

— **Spočítanie ľudu v Bosnii.** Podľa jedného telegramu zo Serajeva spočítanie ľudu v Bosnii v tom najväčšom poriadku sa deje. Mohamedánske obyvateľstvo všade ochotne prijíma výbory, ktoré spočítanie ľudu vykonávajú. Podľa dôkazov najnovjšieho spočítania ľudu mesto Serajevo má 34,000 obyvateľov.

— **Nešťastie na Dunaji.** Z Románie, v Galacu sa telegrafuje, že v noci 4-ho mája parolod Frieše ne-

meckej spoločnosti Deutsche Donau-Linie idúc zo Suliny do Brajly srazila sa s parolodou menom Bulgariou Gagarinovej ruskej spoločnosti. Bok nemeckej lode sa prelomil a parolod na skutku sa ponorila, tak, že včul len koniec komína trčí z vody. Osobstvo lode a 27 cestovateľov zachránili.

— **Nehoda nášho veľkého poslanca v Paríži.** Grófa Wolkensteina parížského rakúsko-uhorského veľkého poslanca ťažká nehoda potkala. V buloňskom lese, keď 5. mája jazdil, kôň mu spadol a gróf tak nešťastlivo padol podkôň, že si zlomil jedno rebro. Lekári ale sa vyslovili, že rana bez všetkého zmätku sa zahojí.

— **Najmenšia republika,** bez pochyby je ostrov Kavolara, ktorý asi na 12 kilometrov leží od Sardínie. Táto malá zemička je na 2 kilometre široká a spolu má 55 obyvateľov. Roku 1836 kráľ Albert Karol, aby sa jej zprostil, daroval ten ostrov rodine Bartoleoni a hlava tejto rodiny kráľ Pavel I. aj zaujal trón pozostávajúci z obyčajnej trstinovej stoličky, na ktorom pokojne panoval až do 30 mája 1882. Nemiešal sa do žiadnej cudzozemskej politiky a svoju ríšu pokladal za takú, ako keď by jestvovala na celkom osobitnej zemekuli, veď i tak so všetch strán obklúčalo ju more. Kráľ nemal viacej vážnosti, než ktorýkoľvek dedinský richtár, preto na smrteľnej posteli svojím zanechal, aby ani jeden neprijal kráľovskú hodnosť. Tak potom ponevác sa nikto nehlásil za kráľa, ten malý ostrov stal sa republikou, kde každý šiesty rok volia si predsedu! A ponevác počet vyrastených mužov sotva prevyšuje jeden tucet, preto i ženské dostali volebné právo. Neodvislosť Kavolary taliánska vláda znovu uznala 1886.

— **Hrozná nešťastie pri severo-východnom prieplave.** O velikánskom nešťastí prichádza chýr z Epinálu, z obce, ktorá leží na blízku severovýchodného prieplavu, ktorý sa má nezadlho otvoríť. Násyp pri Buzly sa pretrhol v dĺžke asi sto metrov a valiaci sa prúd štyry obce úplne zaplavil a zničil. Železničnú drahú smietol. Škodou ratajú na päťdesiat miliónov frankov. Pri tomto nešťastí utratilo v obciach 115 ľudí svoj život. V rezervvári, bolo asi 7 miliónov kubičných metrov vody pre prieplav, a násyp, ktorým voda bola obohnaná, bol oslobodený včul, keď všade mrzlo a tak to veľké množstvo vody nemôhol udržať.

— **Smrtný pad.** Barnabáš Zelenka kňaz radu sv. Františka, člen to skalickej rehole 30-ho apríla tamže skončil v 93 roku svojho veku. Odpočinutie večné daj mu Pane!

— **Strašné nešťastie.** V Prešporku 2-ho mája po Štefanovej ceste dva sedl'acke vozy hnali vonkoncom. Na obidvoch sedeli rekrúti; ktorí si veselo spievali. Na ceste sa stretli s dvoma robotníkmi, ktorí ručný vozík fahali naplnený starým železom. Jedon z tých sedliackych vozov hnali oproti tým dvom robotníkom ku veľkej hrôze okoloídúcich, nie len že jedného z nich pošliapal, lež i ďaleko za sebou vliekol. Meno toho nešťastníka je Pavel Achs, 57 rokou starý. Na čele dostal hlbokú ranu a utrpel i vnútorne urazenie, lebo pokým lekár prišiel k nemu, medzi veľkými mukami umrel. Ten voz rekrutov vezúci zmizol. Včul žandarmeria vyhľadáva toho neopatrného kočiša.

— **Banický štrajk v Šalgó-Tarjáne.** V Šalgó-tarjanských baňách účastinárskej spoločnosti vypukol štrajk. Vo dvoch baňách spoločnosti banici 4-ho mája zastavili prácu. Štrajkový výbor podal žiadosti baníkov na písme a pod predsedníctvom podžupana s predsedom spolkovým a spravcom baní spolu a s poverenými

robotníkmi sa vyjednávalo. Je nádej, že nezadlho práca zas v obidvoch baňách sa čím skor započne. V ostatných baňách spoločnosti pracuje sa z celej sily. Poriadok nebol narušený, tri stotiny vojska prišli do Šalgó-Tarjánu. — Podľa novjšieho telegramu následkom priateľského pokonania strajk už prestal. Robotníci zas započnú prácu. Vojsko sa utiahne na svoju stanicu

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisárňu* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ludovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlisko toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

Zajímavý

je ten vo včulajšom čísle našich novin sa nachádzajúci oznam šťastia od Jozefa Heckschera v Hamburgu. Tento dom si nadobudnul rýchlym a zamlčaným vyplácaním tu a v okolí vyhraných obnášek tak dobrý chýr, že my každého na ten dnešný oznam už na tomto mieste upozorňujeme.

DOPISY.

Katolícky kruh v Holiči.

Vysoko ctení pán Redaktor!

V Holiči bolo dňa 28-ho apríla neobyčajne živo a rušno. Ohniskom ruchu bola miestna, novovystavená škola, kde otvorili sme katolícky kruh pri veľkom účasťenstve obecenstva. Bola to slávnosť krásna a vydarila sa nad všetko očakávanie; za čo v prvom rade patrí uznanie veľk. pánu *Vincentovi Vaculik* pravotárovi zdejšiemu, ktorého obetovavosť, namáhanie a účinnosť pri sriadení a utvorení kruhu všetku chválu zasluži.

O dvoch hodinách po poludni bolo „Veni sancte“ v tunajšom farskom kostole a o pol tretej zahájil vo výš spomenutej budove na dvore pod holým nebom kruh pán predseda *Vincent Vaculik* vzletnou rečou, v ktorej vyslovil potešenie nad veľkým účasťenstvom ľudu

a vítal všetkých srdečne. Potom vyvolení boli za čestných predsedov miestny dôstojný pán dekan *Jozef Kučera* a veľk. pán prepošťa šaštinský *Jozef Škarda*; za zápisníka *Štefan Burandík* kaplán holičský, za podpredsedu *Štefana Marek*, a mnohí iní za čestných údov spolku. Po voľbe predstavil predseda rečníkov v programme ohlásených a udelil prvé slovo slovútnemu rečníkovi a horlitému za vec svätú, neohrozenému obrancovi viery veľk. pánu *Jozefovi Škarda* prepošťovi šaštinskému. Sem ste mali prísť vy lžiliberáli a všetci tlčhubovia, ktorí hanu sypete na kňazstvo — boli by ste očuli slova tak pravdivé, aké by vo vašom tábore žiaden predniesť nebol v stave; slová ktoré k slzám pohly, oduševnily a mocne dojalý nás prítomných. Živ Ťa Boh, muž vznešený! O jak by sme si zo srdca želali, aby krásna reč táto vytlačená bola a my pokojne sa mohli nad touto drahocnou perlou. Po ňom hovoril *P. Kletus Bielik* kňaz r. sv. Františka o kath. jednote a svornosti, o spolku našom, v ktorom všetky šlachetné snahy a túžby ktoréhokoľvek stavu dojdú ohlasu a podpory. Konečne prevzal slovo prev. pán farár radošovský *Stefan Bucko* poukázuc na vodcov katolíctva a oduševňujúc týchto k ďalším činom. Reči prijaté boli búrlivým potleskom chvály a uznalosti.

Slávnosť našu poctili svojou vzácnu prítomnosťou nasledujúci vysokocení páni z Nitry: *Kutvasser, Hevera, Strehhammer, Rizner, Dusinszky*.

Nitriansky kruh katolícky zaslal svoj pozdrav tiež i Jeho Emminencia kardinál a primáš ostrihomský.

Jedon prítomný.

„Do'u od Braniska . . .“

Veľactená Redakcia!

Posledné číslo „Kresťana“ som dostal v nedelu na poludnia. Po odpoludňajších službách božích zašiel som si do mojej záhrady, ktorá, jako tie bájkové na stračacích nohách sa krútiacich hradov časovné záhrady, na vysokých skalách nad samým Hernádom sa vypína. Mlkvý Hernád, jako tichý had vije sa svojou dolinou a podmýva vekové skaly mojej vyvýšenej záhrady. Jako zo života zeme prichádza ku mne, vysoko nad ním pod zelenou svrčinou ležiacemu hlas jeho podzemného vlnenia. A do tohoto podzemného víru Hernáda vliavajú sa moje dumy o sklamaní a nádeji. — Toto podzemné mrmlanie Hernáda podobá sa potajomnej porade zlých duchov pekelných, ktorí v osobe našich ablegátov a jich vidieckych náhončích podmývajú dvetisícročnú *skalú Petrovu* — cirkev. Táto prastará zelenou pažitou okrášlená moja skala podobá sa cirkvi Kristovej, na náruči jej ležím ja a hladím do čistého vzduchu krásneho neba a myslím si: Bože veľký, či príjdeš ku pomoci Svojej neveste v týchto uskotlivých časoch? Či podmyje zlý úmysel synov satanáša túto pravekú skalú, aby sa stroskotala a — *zmizla*? Bože svätý, Bože veľký a mocný príjď jej ku pomoci! A dumy tieto hlbia sa v duši mojej, jako ten vír Hernáda hlboko, hlboko pod skalou. Zrazu precitnem zo sna, slyším hlas: „*spomôž si človeče, i Ja ti spomôžem.*“ — Znáte čo to bol za hlas? *To bol hlas môjho vlastného svedomia!* Počul som hlas svedomia i začal som rozmýšľať: *či sme niečo vykonali ku obrane cirkve* a či ešte vše túto starodávnu ospávajúcu notu hudíme: „*však Pán Boh nedá zahnúť Svojej neveste!*“ — Otázka je tedy: *čo sme vykonali ku obrane cirkevnej slobody?* No a môžem vám povedať, drahí rodní bratia, že odpoveď na túto otázku

— buď Bohu chvála — aspoň na okamih uspokojila moje svedomie. A práve preto teraz si už hlasno, z celého hrdla idem zaspievať — že sa len tak bude odznievať v doline Zlatníka a na brehoch Krojejov:

*Dolu od Braniska
ceče voda bystrá,
nemožem ju zastavic! Hop!*

Ani slova ďalej; nad touto slokou musíme kus rozjímať!

Neďaleko Braniska, deliaceho Spiš od Šáriša leží kapitúlske mesto Podhrad, v náručí dvoch vrškov, z ktorých jeden: starodávny hrad spišský, druhý: tiež starý a skvostný katedrálly chrám spišského biskupstva — korunuje. Podhrad bol vždy javištom zaujímavých dejov našej krajiny. Za našej doby na Spiši v tomto mestečku udrelo prvý kráľ srdce katolíctva. A toto buchnutie srdca splodilo tamejší katolícky kruh a tento zas splodil povestnú víťazoslávnú levočskú voľbu. Preto s právom poľahujem na Spišské-Podhradie slová prstonárodnej piesni: „*dolu od Braniska ceče voda bystrá!*“ Tečie ona bystro po celom Spiši, obživuje a kriehi všetko k novému životu. A pomyslite si len jaké vlastnosti ona má: chabých osmeľuje, váhajúcích utvrdzuje, lenivých napomína a ospalivé od nej, jako osy skáču z brlohov svojích.

Chcete sa občerstviť s touto bystrou vodičkou? Nech sa ľubi!

Po levočskej voľbe zo srdca krajiny, z Budapešti bolo vydané heslo: „*so spojenými silami udrieme na nepriateľa.*“

My, novo-vesskí voličia, tým lepšie sme porozumeli týmto slovám, ponevác, jako susedi levočského volebného okresu sami sme očitými svedkami boli víťazoslávneho skutku našich bratov a tak zo skúsenosti vieme oceniť, čo to znamená: „*ruka v ruke, plece ku plecu, brat ku bratovi!*“ Ani sme neváhali dlho, ale zaraz za horúca sišli sa naši poprední do Vlách, aby sa poradili o sriadení ľudovej strany v novo vesskom volebnom pochode (okrese). Výsledok bol ten, že návodom tejto porady o krátky čas sišli sme sa do centruma okresu, do Novej-Vsi, každý farár priviedol 2—3 najrozumnejších voličov svojej farnosti. Utvorili sme sa v „*ľudovú stranu.*“ Za predsedu vyvolili sme veľkom. a dôstojného pána dra Jána Vajdovského, dekána a farára vlašského, za tajomníka ale dôstojného pána Michala Mindszenti-ho, farára velbašského. Prečítaly sa a vysvetlili punktá programu ľudovej strany, ktoré aj jednohlasne prijaté byly. Uzavrelo sa, že v každej dedine v prítomnosti dvoch súsedných farárov, čo svedkov, bude vydržavano shromaždenie voličov, ktorí, jestliže príjmu programm ľudovej strany, pod svedomím a slovom statočnosti s vlastnoručným podpisom sa zaviazajú na budúce hlasovať pri kandidátovi ľudovej strany; v každej obci vyvolí sa stály výbor, ktorý bude bedliť nad spoluvoličmi a ich od pokúšania kortešov vystríhať. Podpisy vystavené v 1-nom origináli a vo 2-och odpisoch rozpošlú sa: jeden sústrednej kancelarii ľudovej strany do Budapešti, druhý predsedovi volebného okresu a originál zostane v obci. Všetko toto s oduševnenosťou a s úprimnosťou prijato bolo. — *Slovo nasledoval učinok!*

Vynímajúc niektorých voličov z Jamníka a Letanovic, všetci kresťania stojíme, jako železná refaz okolo bielej zástavy ľudovej, teraz už *našej strany.*

Hľa, drahý čitateľu, toto je tá bystrá voda z pod Braniska. Napi sa jej, čiň podobne a *uspokojíš svedomie svoje.*

A tak si my tedy s otvoreným čelom a so spokojným svedomím môžeme zaspievať:

ceče voda bystrá

dolu od Braniska — a naším zarmúteným nepriateľom ponecháme zakončiť:

„nemožem ju zastavic.

Strážnik na Hernáde.

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Krestan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si taktó zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Krestana.“

Chrast V. P. L. M. Bude nás tešiť, keď nás častejšie ráčite pohladať.

Žil. vo Viedni. I včul Vám len to opakovať môžeme, čo sme Vám v predošlom čísle odkázali, ináč len pokračujte.

Chinorany B. F. 2 zlaté sme dostali.

Natrona Pa. Allegheng Co. North Amerika. Tie čislá, o ktoré ste písal, na pol roka stojá 4 zlaté 50 kr.

J. S. A. H. Miss. H. Adam. D. Tomas. K. Tarchová. Polročný predplatok sme obdržali.

Sz. J. P. F. Rovne. Na vedomie dávame, že Jozefovi Buchár do Ruskej chodí »Krestan.«

Kriván-Devta. Sz. M. My nepredávame žreby, musíte sa tam obrátiť, jako je v novinách podpísané.

Kysúcke-Novomesto. V. P. J. C. Vaše dvoje osvedčenia nemôhli sa uverejniť, lebo tak tmavo je opísaná v nich tá vec, pre ktorú vlastne byly napísané, že našim čitateľom tým viac byly by nesrozumiteľné, že veru pravdu musíme vyznať, ani my sme ich úplne nemohli porozumeť.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo.* Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osob, že pošári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.



Rozmary a žarty.

V horách.

Slečna: »Cesta je tu prístmá; nemožno-li tu dostať somára?«

Pán: »Prosím, oprite sa len na moje rameno, veľkomožná slečno!«

Silný sěk.

Tanečnica: „Pane, vy by ste nikdy nebol v stave najst cestu ku mojmu srdcu!“

Pán: „Ja predsa myslím, — že ta vedie dosť vychodená cesta...“

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.25—7.65 zl. Raž 5.90—6.10 zl. Jačmeň: na krm 6.90—7.00 zl. do páleníc 7.00—7.10 zl. na vátku 8.20—8.40. Oves: 6.85—7.05. Kukurica: 7.25—7.30. Proso: 7.00—7.10. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.50—12.50. Kopnopné semeno: 12.50—13.00.

3. Strova: Veľká biela fízufa 9.00—12.00; tmavá 6.50—7.00 okruhlá: 9.00—9.50., drobná 10.50— tarkavá 5.90—6.00. Šošovica 8—18. Hrach 8.00—12.50. Čistá 13.00—17— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.60—2.70. Cibufa 5.00—7.10. Česnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúne seno 3.40—4.00. Lesné a horné seno 4.10—4.70. Slama. Na postielanie: 1.30—1.50. Žup 1.50—1.80.

6. Siatie: Červená datšina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 50 hospodárskych volov; 257 dojných kráv. Následovné boly ceny: VybORNÁ pára volov do jarma do 285—335 zl. Dojné kravy: za jedon kus 60—155 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1204 kusov oviec. Ceny: 11—16 zl. za páru, a 19—22 kr. za živý kus. Sviný trh: za kilogram 47—48. V salašoch 22.341 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 47—50. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 42.50—43., udená 43—50 zl.

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, I. OKRES, DÖBRENTÉY-U. Č. 18.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť prevelebo knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Hlavná výhra
pripad.
500,000
mariek.

O z n a m
šťastia

Výhry
poisťuje
štát.

Pozvanie k súčasťneniu sa na výhrach

veľkej peňazovej loterie od štátu Hamburgu poisťenej na ktorej.

II millionov 348,795 mariek

istotne musí sa vyhrať.

Výhry tejto výhodnej peňazovej loterie, ktorá podľa návrhu len 115,000 žrebov obsahuje, sú následovné, totiž:

Tá najväčšia výhra je prípadne 500,000 mariek.

Prvá výhra	300,000 mariek.
1 výhra à	200,000 mariek.
1 výhra à	100,000 mariek.
2 výhry à	75,000 mariek.
1 výhra à	70,000 mariek.
1 výhra à	65,000 mariek.
1 výhra à	60,000 mariek.
1 výhra à	55,000 mariek.
2 výhry à	50,000 mariek.
1 výhra à	40,000 mariek.
3 výhry à	20,000 mariek.
21 výhry à	10,000 mariek.
56 výhry à	5,000 mariek.
106 výhry à	3,000 mariek.
231 výhry à	2,000 mariek.
812 výhry à	1,000 mariek.
1415 výhry à	400 mariek.
20 výhry à	300 mariek.
132 výhry à	200, 150 mariek.
39755 výhry à	200, 150 mariek.
8290 výhry à	134, 100, 98 mariek.
6840 výhry à	69, 42, 20 mariek.

Spolu **57,700** výher, a prídu za niekoľko mesiacov v 7 oddeľeniach k istému rozhodnutiu.

Hlavná výhra 1-nej triedy obsahuje **50,000** mariek, vstupuje v 2-tej triede na **55,000** mariek, v 3-tej na **60,000** m., v 4-tej na **65,000** m., v 5-tej na **70,000** m., v 6-tej na **75,000** m., v 7-mej na **200,000** m., a s odmenou **300,000** m. prípad. na **500,000** m.

Na prvé výhrove ťahanie, ktoré je úradne určené, stojí

Celý pôvodný žreb len 3 zl. 50 kr.
Pol pôvodného žrebu len 1 zl. 75 kr.
Štvrťka pôvodného žrebu len — zl. 90 kr.

Každý z účastných dostane odo mňa po výťahu hneďky úradný soznam bez toho, že on musel písať.

Rozvrh losovania so štátnym erbom, na ktorom vkladky a poľenie výher na 7 tried je vidno, popredku zdarma posielať.

Vyplacanie a rozposilka výhrových peňazi odo mňa zrovna na patričných rýchlo a v najprísnejšej tajnosti sa deje.

Objednenia prosím pošťovou poukážkou alebo i doberkou.

Nech sa tedy, komu sa ľubi, obráťi s jeho nariđením pre najbližšie ťahanie, hneď, predsa až do

22. mája toho roku

dôverne na

JOSEFA HECKSCHER,

bankár a smenková účťovna v Hamburgu.

2—6

Prv

nežli by ste si tkaninu na jarné a letné šaty zaopatril, pýtajte vzorkovú sbierku hojne vyberaných a najnovjších látok zo skladu

MORICA SCHWARCA

na jemné vlnové tovary Zwittau 4. (Brno.)

I tú najmenšiu maličkosť pošlem. Nezodpovedavý tovar naspák vezmem.

Vzorky bez poplatku.

Krásnu knihu na vzorky pánom krajčúom, keď pošlú 50 kr., čo pri prvom odobere sa môže zarátať.



OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.
ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

**Znalec v prietrhových uväzkach.**

J. Keletih cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uväzka od tých najhýrečnejších lekárskech auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmíka sa, nečiní neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu priramaná.

Novota!!

Keletih prietrhová uväzka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jeleňovej kože a s poisťovacím pásom.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bruchohá uväzka (elastična) krčová pančocha z gummi, brucho-podvazu-juca, rovnodržiacia ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky.

J. KELETI,

lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kráľovských uhors. výhodných prietrhových uväzek.

V Budapešti, IV., Korónahereceg-ulica číslo 17.
(v dome Servitov.) 7-10

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

**Velebným farským úradom.**

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posádať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížičky pre údy občianských spolkov a knížičky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížičiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

Cteným pp. hospodárom odporúčam nasledujúce

HOSPODÁRSKE STROJE.

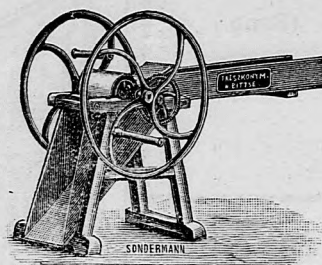
Amerikánske bubnové sečkovice:

s jedným pohonným kolom
a troma nožmi

č. II. zl. 27.— III. zl. 30.—

s jedným pohonným kolom
a štyrma nožmi

č. III. zl. 31.50. IV. zl. 40.—



s dvoma pohonnými kolami
a troma nožmi

č. II. zl. 31.— č. III. zl. 35.—

s dvoma pohonnými kolami
a štyrma nožmi č. III. zl. 36.50.

IV. zl. 48.— VRV zl. 56.—

Ručné mláfačky najúplnejšieho zostavenia s pohonným kolom a ochrannou pokrievkou na ozubené kolá — — — — — zl. 89.—

Žentúre, väčšie mláfačky a rozličné mlatiace garnitúry dľa môjho cenníku.

Rajtáre (Vejačky) novos zdokonalené s prístrojom na regulovanie vetra miešakom na plevy a s 12 riečicami — — — — BR III. zl. 60.— BR IV. zl. 68.—

Triery rozličnej veľkosti na čistenia a vylučovania rozličného obyvia dľa zvláštného cenníka.

Rozsevačky tak zvané „Tatra“ upotrebujú sa s veľkým prospechom jak na rovine tak i vo vrškovatých krajoch 11 radová zl. 200.— 13 rad. zl. 220.— 15 rad. zl. 245.—

Šrotovníky na šrotovanie jačmena, kukurice a p. č. II. zl. 35.— č. III. zl. 50.—
Šrotovníky ku pohybu pomocou žentúra — — — — č. IV. zl. 90.—

Struhadlá na burginu a zemiaky č. I. zl. 15.— č. II. zl. 24.— č. III. zl. 20.— č. IV. zl. 30.—

Stroj na rezania kapusty — — — — — zl. 24.—

Stroj na vymrvanie (moržovanie) kukurice — — — — — zl. 26.—

Pluh tak zvaný „Uhorský“ s kolieskami a rezervným rylom — — — — zl. 28.—

Ostatnie druhy pluhov dľa môjho cenníka.

Železné trojdielové brány — — — — — zl. 26.—

Amerikánske hrable „Triumpf“ s 28 ocelovými zubami — — — — zl. 96.—

Stroj na lámanie stromovej kôry pre garbiarov a drevokupcov zl. 130.— a zl. 160.—

Mačkadlá na sklad a borievky — — — — — zl. 170.— a zl. 180.—

Mlinky na syr — — — — — zl. 75.— a zl. 95.—

Železný amerikánsky mangel na prádlo — — — — — zl. 50.—

Okružné pily (cirkuláre) — — — — — zl. 75.— a zl. 90.—

Decimálne váhy na klgr. 25 50 100 150 200 300 500 750 1000
cena zl. 10.— 13.— 15.50 18.— 22.50 24.50 33.— 42.— 58.—

Obrazkové cenníky v troch rečiach zašlem na žiadosť franko.

— Ceny rozumejú sa v mojej dielni vo VEL'KEJ-BYTČI —

MICHAL TRESKOŇ

6-10

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

VEL'KÁ-BYTČA. (NAGY-BITTSE, TRENCSÉN MEGYE.)